

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 25 februari 1905, kl. 1 e. m.

*Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 1,
i anledning af väckt motion angående skrifvelse till
Konungen i fråga om revision af de författningar,
som hafva afseende på priskurantuppgifter och marke-
gångstaxors upprättande.*

Till utskottets behandling har blifvit öfverlämnad en af herr *Hägg-
lund* väckt motion, n:o 12, hvaruti framhålles behofvet af förändrad lag-
stiftning i afseende å sättet och grunderna för markegångsprisernas be-
stämmande. Till stöd härför anför motionären följande:

Industri, handel och näringar hafva sedan 1855 — då kungl. kungörelsen angående priskurantsättningarna utfärdades — betydligt förändrats. De bättre kommunikationsmedlen, som landet rundt sedan 1855 tillkommit, hafva på ett verksamt sätt utjämnat varuvärdet, så att samma vara betingar ungefär lika pris, om icke fullt ifrån landets nordligaste till dess sydligaste del, så dock på en oerhördt större omkrets än förr, och de »torgpris», som omnämnas uti 1855 års kungl. kungörelse, hafva icke heller numera den betydelse som då, emedan handeln såväl i städer som å landsbygd under de senaste 20 åren i allmänhet förmedlas af mellanhänder, s. k. uppköpare, och äger icke rum direkt emellan producent och konsument.

Vidare synes mig den apparat och de kostnader, som enligt åberopade kungl. kungörelsen föreskrifves och förorsakas, vara allt för stora

samt i hvarje fall nu mera onödiga. Det bör enligt min åsikt vara tillräckligt med ett sammanträde årligen i hvarje fögderi, med räntegifvare och räntetagare, därvid priskuranter för hela året borde kunna upprättas med lika stor noggrannhet, som dessa enligt gällande bestämmelser nu åstadkommas — att såsom 1855 års kungörelse stadgar fögderivis sammanträda tre gånger hvarje år är, enligt den erfarenhet jag vunnit, obeflögligt; och då dessa sammanträden — åtminstone i det vidsträckta Norrland — äro förenade med dryga rese- och traktamentskostnader, icke allenast för sockneombuden, utan jämväl för de ombud, hvilka därvid skola iakttaga räntetagarnes rätt och bästa, böra dessa sammanträden så mycket hellre i möjligaste mån afskaffas.

Jämväl tillåter jag mig påpeka, att då den efter 1855 genomförda reformen i beskattningsafseende möjliggjort stadgandet om att en hel mängd olika räntepersedlar genom förvandling skulle öfverföras i några få hufvudpersedlar, torde det vara nödigt och nyttigt, att jämväl en hel del i markegångstaxorna förekommande persedlar därifrån utgallras.

Redan under riksdagarne 1879—1880 hafva flera motionärer i Andra Kammaren påyrkat en revision af bestämmelsen i ofta nämnda kungl. kungörelsen, och af den behandling, som dessa motioner uti de respektive utskotten då erhållit, framgår oförtydligt, att de framställda anmärkningarna emot samma bestämmelser icke saknat fog för sig, hvadan också Andra Kammaren i enlighet med tillfälligt utskotts (n:o 2) betänkande åren 1879 och 1880 för sin del beslutat att till Kungl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse därom, att Kungl. Maj:t täcktes låta öfverse och granska alla de författningar, som hafva afseende på priskurantuppgifterna och markegångstaxornas upprättande, men blefvo dessa Andra Kammarens upprepade beslut icke af Första Kammaren slutbehandlade.

Med anledning af hvad jag sålunda andragit vågar jag vördsammast påyrka, att Riksdagen beslutar att till Kungl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse därom, att Kungl. Maj:t täcktes låta öfverse och granska alla de författningar, som hafva afseende på priskurantuppgifterna och markegångstaxornas upprättande, hvarvid särskildt bör tagas i öfvervägande, om icke de många förberedande åtgärder, som nu föregå markegångstaxornas upprättande, kunna inskränkas eller om möjligt undvikas, och för vinnande af önskvärd förenkling de persedlar, hvilka nu finnas i de olika länenas markegångstaxor upptagna, men som inom samma län icke utgöra räntepersedlar eller beräknas emellan räntegifvare och räntetagare, må kunna ur markegångstaxan uteslutas, samt, så snart denna utredning ägt rum,

till Riksdagen framkomma med det förslag, som af utredningen kan för-
anledas.

I enlighet med hvad motionären framhållit, väcktes under riksdagarna 1879 och 1880 inom Andra Kammaran motioner med påyrkande af revision af bestämmelserna i ofvan omnämnda kungl. kungörelse. Vid 1879 års riksdag biföll Andra Kammaran för sin del utan diskussion sitt tillfälliga utskotts n:o 2 hemställan, »att Riksdagen behagade ingå till Kungl. Maj:t med underdånig skrifvelse därom, att Kungl. Maj:t täcktes låta öfverse och granska alla de författningar, som hafva afseende på priskurantuppgifterna och markegångstaxornas upprättande, på det de många förberedande åtgärder, som nu äga rum, så vidt möjligt är, må undvikas eller inskränkas och på det att en del onödiga eller öfverflödiga skattetitlar må ur markegångstaxorna uteslutas och enahanda mått och vikt för samma räntepersedlar användas, samt slutligen att Kungl. Maj:t därefter behagade till Riksdagen göra den nådiga framställning Kungl. Maj:t pröfvar nödig».

Detta Andra Kammarens den 5 maj fattade beslut hann icke före riksdagens avslutande blifva af Första Kammaran behandladt, hvadan frågan förföll.

Då motion i samma ämne ånyo väcktes i Andra Kammaran påföljande år, beslöt kammaran likaledes att bifalla sitt tillfälliga utskotts förslag:

»att Riksdagen behagade ingå till Kungl. Maj:t med underdånig skrifvelse därom att, på det en del titlar å numera icke användbara skatte- och räntepersedlar måtte kunna ur markegångstaxorna uteslutas samt på det enahanda vikt och måttssystem måtte för varor af samma slag i samtliga markegångstaxorna komma att användas och på det öfverensstämmelse måtte så vidt ske kan vinnas uti värdet för soldaternas och båtsmännens beklädnads- och utredningspersedlar samt för vakansersättningarna uti landets olika delar, Kungl. Maj:t täcktes låta öfverse och granska alla de författningar, som hafva afseende på priskurantuppgifterna och markegångstaxornas upprättande, hvarvid jämväl torde tagas i öfvervägande, om icke de många förberedande åtgärder, som nu föregå markegångstaxornas upprättande, kunde inskränkas eller om möjligt undvikas, och att Kungl. Maj:t täcktes så snart denna utredning skett och om möjligt till nästa Riksdag framkomma med det förslag, som af pröfningen föranledes».

Första Kammarens andra tillfälliga utskott, till hvilket detta Andra

Kammarens beslut blifvit remitteradt, hemställde, att Första Kammaren endast så till vida måtte biträda detsamma, att kammaren måtte besluta »att i underdånig skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes anbefalla vidtagande af åtgärder i ändamål att, efter föregången undersökning och utredning om hvilka af de i markegångstaxan under afdelningen litt. A ännu kvarstående räntepersedlar må kunna, jämte de af kammarkollegii tid efter annan meddelade föreskrifter föranledda, numera obehöfliga prisbestämmelser, från taxan uteslutas, en förenklad uppställning af markegångstaxan varder, så vidt möjligt, åstadkommen».

Denna utskottets hemställan blef af Första Kammaren utan diskussion bifallen, men då således kamrarnas beslut utfallit olika, blef frågan äfven för denna riksdag förfallen.

Utskottet, som ingalunda förbiser de svårigheter, hvilka möta att bringa markegångstaxorna i full öfverensstämmelse med nutida förhållanden, och som väl inser vikten af att full trygghet vinnes för att pris-sättningen å markegångspersedlarna blir så riktig som möjligt, anser dock fog icke saknas för yrkandet på en revision af nu gällande bestämmelser rörande markegångssättningen. Såsom här ofvan blifvit anfördt, uttalade redan för 25 år sedan Riksdagens båda kamrar sig för en skrifvelse till Konungen med anhållan om undersökning och utredning, huruvida en del räntepersedlar skulle kunna ur markegångstaxorna uteslutas samt en förenklad uppställning af desamma åstadkommas, fastän sådan skrifvelse, på grund af olika omfattning i öfrigt af kamrarnas beslut, icke kom till stånd. De reformer i beskattningshänseende, som sedan den tiden blifvit genomförda, samt de förändrade förhållanden, som i många andra afseenden sedan dess inträdt, göra önskvärdheten nu än mer framträdande att bringa markegångstaxan i närmare öfverensstämmelse med nutida begrepp, hvarvid dock utan tvifvel stor varsamhet måste iakttagas och grundlig utredning föregå, innan sådan reform utan olägenhet kan genomföras.

Utskottet anser äfven i likhet med motionären att med nutidens snabba och bekväma förbindelser samt lättheten att erhålla noggranna uppgifter på gängse priser å de i markegångstaxorna upptagna viktigare varuslag något mindre omständlig föregående procedur för prisbestämmelserna än hvad nu är föreskrifvet skulle kunna vara till fyllest, utan att noggrannheten äfventyras, ehuru naturligtvis äfven i detta hänseende noga bör tillses, att förfaringssättet blir fullt betryggande för att såväl skattskyldiges som skattemottagares rätt i alla hänseenden må blifva tillgodosedd.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet med hufvudsaklig anslutning till herr Hägglunds motion hemställa, att Första Kammaren måtte för sin del besluta,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån en del räntepersedlar skulle kunna ur markegångstaxorna uteslutas, samt efter föranstaltad granskning af de författningar, som hafva afseende på priskurantuppgifterna och sättet för markegångstaxornas upprättande, taga i nådigt öfvervägande, huruvida en förändring i de förberedande åtgärderna för markegångstaxornas upprättande i syfte att åstadkomma förenkling i det nu föreskrifna förfaringssättet skulle kunna vidtagas, utan att noggrannheten äfventyras, samt sedermera till Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill Kungl. Maj:t må finna sådan utredning föranleda.

Stockholm den 25 februari 1905.

På utskottets vägnar:

AX. G. SVEDELIUS.